

Касаційного цивільного суду / відпов. за вип.: суддя ВС у КЦС, к.ю.н. О. В. Білоконь, суддя ВС у КЦС, к.ю.н. О. М. Ситнік. Київ, 2025. 134 с. URL: https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/oglyady/Oglyad_KCS_fakt_voen_stan.pdf

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-615-7-9>

THE UNIQUENESS OF THE STAGES OF THE CIVIL MOVEMENT

УНІКАЛЬНІСТЬ СТАДІЙНОСТІ ЦИВІЛЬНОГО РУХУ

Perunova O. M.

*Candidate of Juridical Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Accounting and Auditing
Kharkiv National Automobile and
Highway University
Kharkiv, Ukraine*

Перунова О. М.

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і
оподаткування
Харківського національного
автомобільно-дорожнього
університету
м. Харків, Україна*

Реалізуючи верховенство права в цивільному процесі, цивільне судочинство у своїй діяльності базується і складається з певних етапів цивільного процесу, які характеризуються згідно законодавства притаманним їм характеристикам по організації і застосуванню нормативних правил, які є обов'язковими для всіх учасників судового розгляду.

Як зазначає Комаров В. В., регламентація процесуальної діяльності не обмежується тільки визначенням загального порядку цивільного судочинства за самостійними стадіями. Особливість правового регулювання цивільних процесуальних відносин полягає і в тому, що правовій регламентації підлягає кожна окрема процесуальна дія суду, який здійснює правосуддя, кожна процесуальна дія учасника цивільного процесу (позивача, відповідача, свідків тощо). Цивільне процесуальне законодавство передбачає, які процесуальні дії в цивільному процесі допускаються, яка послідовність здійснення процесуальних дій суб'єктами процесуальної діяльності, а також обов'язкове документальне їх оформлення у відповідних процесуальних актах-документах (рішеннях, протоколах тощо) [1, с. 18].

Механізм стадійного руху цивільної справи, взаємозв'язку процесуальних дій суб'єктів процесуальної діяльності та їх документальне оформлення складає цивільний процес (цивільне судочинство) як

встановлений законом порядок розгляду і вирішення цивільних справ [2, с. 18].

Цивільне судочинство характеризується здійсненням певних процесуальних дій його учасниками відповідно до норм цивільного законодавства. Послідовність стадій, дій, застосування різних норм процесуального права і виникнення процесуальних відносин суворо зумовлена. Так, спочатку повинна наступити стадія відкриття провадження у справі, яка збігається з пред'явлення позову, та прийняттям судом позовної заяви. Після неї настає стадія провадження у справі до судового розгляду та ін. Стадії не можуть рухатись без цього порядку, а, відповідно, не може бути іншої послідовності дій.

Отже, така послідовність дозволяє характеризувати всі процесуальні дії з використанням поняття стадійності руху справи і процесуальних актів – документів, як правові ознаки загальної процесуальної форми цивільного судочинства. Все це складає частину юридичних гарантій, які залежать від таких матерій, «як форма» і «зміст», в даному випадку процесуальних і її застосування у конкретних стадіях руху справи.

Визначимо, що кожен етап цивільного судочинства можна визначити як частину цивільного процесу, в межах якого вирішується самостійні процесуальні завдання, які характеризують особливості процесуального регулювання порядку розгляду і вирішення цивільних справ, перегляду судових рішень, вирішення окремих процесуальних питань, що постають перед судом в межах цивільної процесуальної форми.

Отже, можна зазначити характерні ознаки стадійності цивільного процесу, а саме:

- по перше характерна структурованість самої стадії цивільного судочинства з її можливістю наповнюватися необхідними процесуальними актами – документами, вимогами, доказами і т. ін.;

- по друге можливість учасників цивільного процесу самим вирішувати і приймати необхідні рішення по веденню справи, або відмовитися від них;

- по третє, стадійність руху підтримується своїм нормативним закріпленням в ЦПК України, ставлячи її учасників в певну послідовність процесуальних дій;

- по-четверте, кожна попередня стадія цивільного процесу так чи інакше впливає на результат розгляду справи, і цей результат вважаємо залежить саме від процесуальних дій суду, як специфічного суб'єкта цивільного судочинства, так і його інших учасників;

- по п'яте, кожна стадія цивільного процесу є носієм певної інформації зі справи, що буде характеризувати її «форму» і «зміст», її наповненість;

– по шосте, кожна стадія цивільного процесу має вплив на реалізацію і процесуальний вигляд загальної процесуальної форми цивільного судочинства, яка буде підведена і оформлена відповідно до норм цивільного законодавства та її характерних складових.

Таким чином, слід підкреслити унікальність виникнення такого явища у цивілістики, як стадійність, що уявляє собою правове розуміння етапності ведення справи для її учасників і правосуддя, крім того слід також зазначити, що стадійність має гнучкість здійснення і реалізації процесуальних дій її учасників, тому процесуальна мета кожної справи може змінюватися і не обов'язково всі стадії цивільного процесу будуть задіяні при його веденні, цивільний розгляд може бути призупинений на будь-якій стадії.

Література:

1. Цивільне процесуальне право України / за ред. В. В. Комарова. Харків : Основа, 1992. 580 с.
2. Ясинок М. М. Принципи усності, безпосередності та безперервності у цивільному судочинстві : автореф. дис. канд. юрид. наук. Х. : ТОВ «Прометей – Прес», 2004. 20 с.